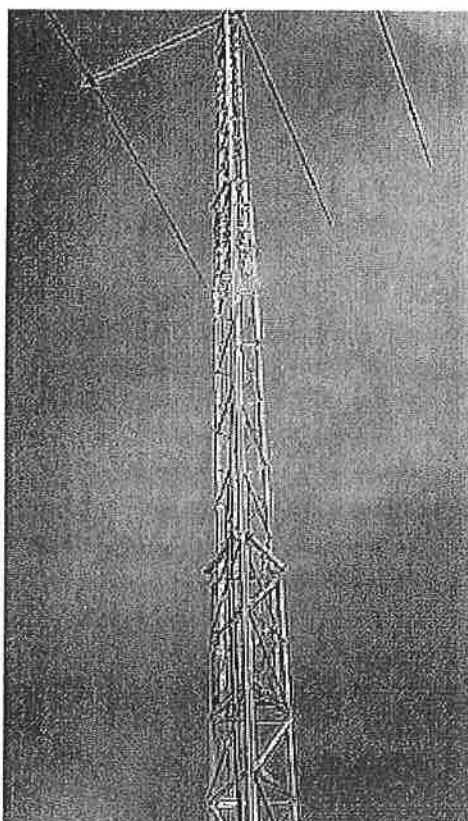

HERRLJUNGA KOMMUN

POLICY FÖR MOBILTELEFONNÄTENS BASSTATIONER, MASTER OCH ANTENNER MM

Antagen av kommunstyrelsen 2002-01-07

1. Inledning

Syftet med den framtagna policyn är att kommunen skall ha en handlingsberedskap inför hanteringen av lokaliseringsärenden som gäller utbyggnaden av kommande mobiltelefonnät. Policyn syftar också till att stärka operatörernas samverkan kring master m.m. och därmed minska påverkan på miljön. Den gäller i första hand för mobiltelefonnätets master, men kan också tillämpas på andra liknande typer av master. Policyn tar inte upp frågor kopplade till det fastighetsrättsliga genomförandet av mobiltelefonnätets utbyggnad.

Policyn har tagits fram av Byggnadsinspektör Jan Jonsson Stadsarkitektkontoret Herrljunga.

Policyn är antagen av kommunstyrelsen 2002-01-07 och skall revideras varje mandatperiod.

2. Bakgrund

På regeringens uppdrag har Post- och Telestyrelsen (PTS) lämnat fyra företag/operatörer tillstånd att bygga ut rikstäckande UMTS-nät¹ med väsentligt högre överföringshastighet än föregångaren, GSM-nätet². UMTS-näten kräver fler basstationer än GSM-näten på grund av att högre frekvensband används. Dessa frekvensband och dess bandbredder medger också högre datahastigheter, medan räckvidden för basstationerna blir kortare. Under gynnsamma förhållanden kan en basstation för UMTS ha en räckvidd på cirka 7-10 km.

Basstationen består av antenn, kablar och radioutrustning och kan placeras i befintliga master, men kan även sättas på andra höga punkter som, vattentorn, kyrktorn och höga byggnader. Boverket bedömer i en rapport att ca 8 000 till 10 000 nya master kommer att behövas, varav hälften inom den södra tredjedelen av Sverige. Enligt länsstyrelsen i Västra Götalands Län skulle detta kunna innebära att upp till 1 000 nya master skulle behöva byggas inom länet. Utbyggnaden skall före utgången av 2003 ge nästan 100 % av befolkningen tillgång till UMTS-näten och en möjlighet att använda sig av de nya mobila teletjänsterna.

Kommunförbundet har uppskattat att det i en medelstor kommun kan bli fråga om 30 – 50 nya master för en operatör. Utan samordning mellan operatörerna kan det m.a.o bli fråga om väsentligt fler master. Hur tätt masterna kommer att placeras beror också bl.a. på terrängförhållanden, masternas höjd och sändarnas effekt.

Kommunen har ett ansvar för fysisk planering, markanvändning och utformning av den lokala miljön. I översiktsplanen gör kommunen avvägningar mellan olika allmänna intressen och redovisar sin uppfattning om kommunens lämpliga utveckling och den framtida markanvändningen. Juridiskt bindande beslut om markanvändningen tas i samband med antagande av områdesbestämmelser och detaljplaner samt vid beslut om bygglov.

1 UMTS, Universal Mobile Telecommunication System

2 GSM, Global System for Mobile Communication

3. Kommunens mål

Kommunens tre mål för kommande mobiltelefonnät är:

- att erhålla en god täckning och därmed goda kommunikationsmöjligheter inom hela kommunen
- att operatörerna samverkar och samutnyttjar de mobiltelemaster som byggs eller redan finns så att det inte byggs fler master än nödvändigt
- att utbyggnaden medför så liten påverkan som möjligt på landskapsbild, stadsbild och miljön i övrigt.

4. Planering, bygglov och bygganmälan

Planering

Avsnittet om planering gäller i första hand mobiltelemaster/-torn. Vid utbyggnaden av de nya UMTS-näten är det av väsentlig betydelse att operatörerna samverkar med varandra, samutnyttjar master och därmed inte bygger fler än vad som är nödvändigt. Det är också viktigt att befintliga master och ibland även höga byggnader och anläggningar utnyttjas för att på så sätt begränsa antalet nya master. Kommunen kommer att aktivt verka för en sådan samverkan och resurshushållning.

För utbyggnad av master som bedöms innebära betydande påverkan på omgivningen eller där lokaliseringen planeras inom områden där det råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse kan **detaljplan** krävas. I de fall en mastutbyggnad strider mot gällande detaljplan krävs att en ny detaljplan upprättas.

För varje mobiltelemast/-torn krävs **bygglov**. Om operatören bedömer att naturmiljön på platsen kan bli väsentligt ändrad skall **anmälan för samråd** också göras till länsstyrelsen i enlighet med 12 kap 6 § miljöbalken. På plats med känd eller trolig fornlämning krävs också samråd med länsstyrelsen enligt 2 kap kulturminneslagen.

Bygglov och bygganmälan

Det är viktigt för kommunen att ha kännedom och kontroll över var nya basstationer, master och antenner lokaliseras. Detta mot bakgrund av anordningarnas omgivningspåverkan och för att vid förfrågningar kunna upplysa allmänheten om var de är placerade. Förutom att det krävs bygglov för alla mobiltelemaster och torn är det därför även viktigt med bygg-anmälan för basstationernas antenner och teknikrum. I tabellen i slutet av avsnittet visas för vilka anordningar det krävs bygglov respektive bygganmälan. En tidig kontakt bör alltid tas med stadsarkitektkontoret, som ger närmare anvisningar och information.

Vid ansökan om **bygglov för master** kommer kommunen i ett första skede att kräva att masten ges en konstruktion och höjd som gör att den också kan rymma övriga operatörers antenner m.m. Kommunen kommer att informera de övriga operatörerna om bygglovsansökan och kommunens önskemål om samlokalisering och begränsning av det totala antalet nya master. Skulle det trots detta inte bli något samutnyttjande kan mastens höjd sänkas. När en operatör lämnar in ansökan om bygglov för en mast avser kommunen också att begära en presentation av operatörens utbyggnadsplan för samtliga master inom kommunen och dess

när område så att den berörda masten kan prövas i ett större sammanhang. (Lokaliseringen av en mast kan t ex innebära låsningar för läget av en annan mast.) Operatörens utbyggnadsplan och förslag till lokalisering av master skall också utan krav på sekretess av konkurrensskäl kunna diskuteras med övriga operatörer för att möjliggöra största möjliga samordning och samutnyttjande.

För en del bygglovsärenden kan det bli aktuellt med samråd med grannkommuner och/eller länsstyrelsen. Länsstyrelsen ansvarar bl.a. för att tillvarata olika statliga intressen. Totalförsvarets och flygtrafikens intressen skall beaktas. Yttranden från försvarsmakten och luftfartsverket skall därför bifogas bygglovsansökan. Före beslut om bygglov skall också sakägare och boende som kan anses berörda av en mast-lokalisering ges tillfälle att yttra sig. Bedömningen av vilka som är berörda görs av bygg- och miljönämnden. Omfattar bygglovsansökan flera master kan de berörda ges kännedom om ärendet via kungörelse i lokaltidningen.

Bygglov för andra åtgärder än master och torn är som framgår av tabellen nedan aktuellt för antenner och antennbärare högre än 5 m på befintligt byggnadsverk, anordningar som innebär väsentlig fasadförändring eller berör byggnad som finns med i kommunens kulturmiljöprogram och/eller är Q/q-märkt i detaljplan samt teknikrum i vissa fall.

Bygganmälan skall lämnas in till kommunen i de fall som redovisas i tabellen nedan. Bygganmälan är bl.a. motiverad för att bedöma om åtgärderna uppfyller de tekniska egenskapskraven och mot bakgrund av åtgärdernas omgivningspåverkan. Bygganmälan innebär att kommunen kommer att ha kännedom om var de nya basstationernas antenner och teknikrum är lokaliserade.

	Bygglov	Bygganmälan
Mast eller torn	Ja	Ja
Antenn och antennbärare, högre än 5 m, på befintligt byggnadsverk	Ja	Ja
Antenn och antennbärare, mindre än 5 m, på befintligt byggnadsverk	Nej	Ja
Anordning som innebär väsentlig fasadförändring. För byggnad som är q-märkt bedöms alla åtgärder innebära väsentlig ändring.	Ja	Ja
Teknikrum inom byggnad: a) industri-/kontorsbyggnad b) flerbostadshus (annat ändamål enligt PBL 8:1)	Nej Ja	Ja Ja
Teknikrum som tillbyggnad eller nybyggnad	Ja	Ja

5. Bedömning av lämplig lokalisering

Vid bedömning av bygglov för master m.m. utanför tätort gäller att åtgärden skall innebära så liten störning och påverkan på omgivningen och landskapsbilden som möjligt. Känsliga områden skall undvikas och stor hänsyn skall tas till de förutsättningar som finns på platsen.

Vid lokalisering av master och höga antenner m.m. inom tätort skall särskild hänsyn tas till att stadsbilden inte förfulas och att det i övrigt blir så liten påverkan på omgivningen som möjligt.

Områden där många människor ofta uppehåller sig bör undvikas, så att ingen kommer till skada av nedfallande is m.m. Om möjligt bör master lokaliseras i närheten av industri- anläggningar.

Vid alla lokaliseringar skall hänsyn tas till de förutsättningar som finns på platsen. Alla åtgärder skall t.ex. anpassas till byggnadens utformning så att bl.a. material och färg stämmer överens. En kraftig anhopning av antenner på hus bör undvikas.

Placeringar som blir störande i gaturummet skall undvikas. Synlig antenn bör t ex placeras mot byggnadsdel och inte mot det fria. Placering på fasad förutsätts få ett diskret utförande.

Kabeldragning direkt på fasad och tak bör undvikas och kabeldragning som innebär väsentlig fasadförändring är bygglovspliktig. Kablar bör i stället döljas t.ex. i befintliga stuprör eller i stuprörsattrapper. Om kabeldragning på tak inte kan undvikas skall kabeln ges samma kulör som taket eller skorstenen. Teknikrum som tillbyggnad eller nybyggnad bör göras små och diskreta.

Lokalisering av master och teknikrum kan komma i konflikt med gällande detaljplaner. Detta kan medföra att nya detaljplaner behöver upprättas.

6. Strålning/elektromagnetiska fält

Sverige har föreskrifter om arbete med radiofrekvent strålning och högfrekventa elektromagnetiska fält (ASF 1987:2) För allmänheten finns det inga myndighetsföreskrifter. Däremot finns det en Europainorm, vilken 1995 också fastställdes som Svensk standard. I den ges rekommendationer både för yrkesexponering och för exponering av allmänheten. Gränsvärdet för allmänheten vid frekvensen 900 MHz är 4,5 W/m² uttryckt i strålningstäthet eller 41 V/m uttryckt i fältstyrka.

På avstånd längre än 5 meter från antennen avtar strålningsstyrkan (W/m²) med kvadraten på avståndet från själva antennen. Eftersom antennerna oftast har riktverkan utstrålas inte effekten likformigt i alla riktningar.

Gränsvärdena är baserade på den uppvärmningseffekt som radio- och mikrovågor ger upphov till i människor. Alla fastställda hälsoeffekter från radiovågor är relaterade till uppvärmning av kroppsvävnad. Radiovågor kan påverka kroppsvävnad vid nivåer som är för låga för att orsaka upphettning men ingen studie har ännu visat några skadliga effekter vid exponering vid nivåer under gränsvärdena. Man har även börjat diskutera om det finns andra effekter som kan

vara skadliga. Det finns ännu inga forskningsresultat som visar detta men utvecklingen på mobiltelefonområdet gör att forskarna ständigt får nya frågor att besvara.

Flera studier med djurförsök tyder på att det är osannolikt att radiovågor som alstras från basstationer för mobiltelefon skulle orsaka cancer. Det finns dock andra studier som visar att det finns ett samband. Man är även osäker på eventuella långtidseffekter. Det finns alltså luckor i kunskapen om hälsoeffekter. Flera kompletterande studier pågår runt om i världen men det kommer att ta 3-4 år till innan man kan säga något med bestämdhet om riskerna.

Enligt SSI (Statens strålskyddsinstitut) överskrids gränsvärdena på ca en meters avstånd rakt framför antennens strålande yta. Om antennen är placerad på hustak så att t ex en sotare eller en plåtslagare kan komma nära vid arbete på taket så måste man stängla in den eller liknande. För antenner placerade på husfasader är strålningen i utrymmen bakom antennen enligt SSI klart under gränsvärdena eftersom antennerna har låg utstrålning i andra riktningar än framriktningen. SSI:s uppfattning är att basstationer för mobiltelefoni inte innebär någon risk ur strålskyddssynpunkt.

Elöverkänslighet (elkänslighet) beskrivs ofta som hudrodnad, stickningar, klåda, yrsel, huvudvärk och hjärklappning i närheten av elektrisk utrustning men har nu också börjat sättas i samband med mobiltelefonantennernas radiovågor. Vad elöverkänslighet exakt beror på vet man inte idag. Troligen är det flera faktorer som samverkar. Några faktorer förutom elektriska och magnetiska fält som har diskuterats är bl.a. flimmar från bildskärmar och lysrör, torr luft, hög rumstemperatur, vissa luftföroreningar, psykologiska orsaker och stress.

Kommunen avser att vid bygglovsprövning/bygganmälan begära in uppgifter om tillkommande strålning i närområdet p.g.a. att basstationen tas i drift. Mätvärden och aktuellt gränsvärde skall redovisas i ansökan.